בכורות נו

עניין: א״ר אלעזר ר׳ יוחנן חזאי בחילמא לגבי מעשר בהמה לקוח

מי השילוח פרשת ויצא

ויצא יעקב. הענין שלא התפלל יעקב אבינו תפלת הדרך מיד כשיצא מבאר שבע ולמה המתין עד כה בתפלתו, אם יהיה ה׳ עמדי ושמרני, כי זה היתה תפלת הדרך שהתפלל. אך הענין בזה ע״פ מה דאיתא במס׳ בכורות (נ״ו.) אמר ר׳ אסי אמר ר׳ יוחנן לקח עשרה עוברין במעי אמן כלן נכנסין לדיר להתעשר ופריך הגמ׳ והא אנן תנן הלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר ואמר ר׳ אלעזר, ר׳ יוחנן חזאי בחלמא מילתא מעלייתא אמינא, תעשה כתיב בשעת עשיה, היינו שאם מעשה הלקיחה הוא בזמן חיוב במעשר אז פטור ממעשר לאפוקי לקח במעי אמן. וזה הענין היה גם כאן אצל יעקב אבינו, כי על זאת הסברא לא בא ר׳ אליעזר רק כשראה ר׳ יוחנן בחלום, היינו שאין להבין זאת רק למי שמראה לו הקב״ה מדות חנינה כי ר׳ יוחנן מורה על חנינה, כדאיתא בברכות (נ״ז.) הרואה יוחנן וכו׳, ולכן לא היה יעקב אבינו יכול להתפלל תחילה, כי ראה ברוח הקודש כל מה שיקרה אותו בדרך והיה יודע ג״כ שתפלתו יסיים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו, והיה קשה לו קושיא הנ״ל כי הלקוח פטור ממעשר ולכן לא היה יכול להתפלל תפלה הלזו, ואצלו נאמר (בראשית ל״א, מ״א) עבדתיך שש שנים בצאנך וא״כ הוי לקוח. רק אחר שנראה אליו הש״י בחלומו ואצל יעקב אבינו היה נקרא הש״י אז בתואר חנון כמ״ש (בראשית ל״ג, ה׳) הילדים אשר חנן וכו׳ והיינו דאיתא בגמ׳ ר׳ יוחנן חזאי בחלמא, ע״כ ידע יעקב מילתא חדתא תעשה כתיב בשעת עשיה ויעקב קנה מלבן במעי אמן קודם עשיה כמו שמבואר, כי התנה עמו על הנולדים מכאן ולהבא שבא לו ברכה מהש״י במעי אמן וחייב במעשר, וכאשר בא על זה הטעם אז היה יכול שפיר להתפלל אם יהיה אלקים וכו׳ וכל אשר תתן לי וכו׳.